कमल राजपत्र

कमल गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाद्वारा प्रकाशित

वर्ष ३, अंक २ , मिति २०७५/१०/१८

भाग: २

संस्था स्थापना तथा दर्ता सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको "कमल गाउँपालिकाको संघ/संस्था दर्ता ऐन २०७५"

नेपालको संविधानको धारा २२६ बमोजिम तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १२ र कमल गाउँपालिका प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन २०७५ को दफा ३ बमोजिम गाउँसभाले बनाएको यो ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

संस्था स्थापना तथा दर्ता सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको "कमल गाउँपालिकाको संघ/संस्था दर्ता ऐन २०७५"

गाउँ सभाबाट पारित मिति - २०७५/१०/१८

प्रस्तावना - यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र मात्र कार्यक्षेत्र भएको सामाजिक, आर्थिक, साहित्यिक, बैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, शारिरिक, व्यवसायिक तथा परोपकारी संस्था स्थापना तथा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले नेपालको संविधानको धारा २२६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी "कमल गाउँपालिकाको संघ/संस्था दर्ता ऐन २०७५" तर्जुमा गरी लागू गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

(१) यस ऐनको नाम **"कमल गाउँपालिकाको संघ/संस्था दर्ता ऐन २०७५"** रहेको छ ।

(२) यो ऐन कमल गाउँपालिकाको स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा

क) "संस्था" भन्नाले सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, साँस्कृतिक, वैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, सैद्धान्तिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यवसायिक तथा परोपकारी कार्यहरुको विकास एवं विकास गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएका संघ संस्था क्लब मण्डल परिषद अध्ययन केन्द्र आदि सम्झनुपर्छ र सो शब्दले मैत्री समेतलाई जनाउछ ।

ख) "गाउँपालिका" भन्नाले कमल गाउँपालिकालाई सम्झनुपर्छ ।

ग) "अध्यक्ष" भन्नाले कमल गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई सम्झनुपर्छ ।

घ) "प्रवन्ध समिति" भन्नाले संस्थाको विधान अनुसार गठन भएको प्रवन्ध समिति सम्झनुपर्छ ।

ङ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्दछ ।

च) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" कमल गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजको अनुपस्थितिमा निजले तोकेको अधिकृत समेतलाई जनाउँछ ।

३. दर्ता नगरी संस्था खोल्न नहुने : यस ऐन बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि संस्था स्थापना गर्न हुँदैन ।

४. संस्थाको दर्ता :

(१) संस्था स्थापना गर्न चाहने कुरा सात जना वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरुले संस्था सम्बन्धी देहायको विवरण खुलाइ संस्थाको विधानको एक प्रति र तोकिएको दस्तुर सहित गाउँकार्यपालिका समक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ ।

क) संस्थाको नाम -

ख) सस्थाको कार्यक्षेत्र -

ग) उदेश्यहरु -

घ) प्रबन्ध समितिको नाम ठेगाना र पेशा -

ङ) आर्थिक श्रोत -

च) कार्यालयको ठेगाना -

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भए पछि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक जाँचवुझ गरी संस्था दर्ता गर्न उचित ठानेमा संस्था दर्ता गरी दर्ताको प्रमाणपत्र दिइनेछ ।

(३) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले कुनै संस्था दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यस्तो सूचना निवेदकलाई दिनुपर्नेछ र निवेदकले सूचना प्राप्त गरेको मितिले पैतिस दिन भित्र त्यस्तो निर्णय उपर गाउँपालिका अध्यक्ष समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको उजुर प्राप्त भएपछि गाउँपालिका अध्यक्षले आवश्यक जाँचवुझ गरी त्यस्तो संस्था दर्ता गर्न मनासिव ठहराएमा सो संस्था दर्ता गर्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ र त्यस्तो आदेश अनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले संस्था दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।

५) यस दफा अन्तर्गत दिईने प्रमाणपत्रको ढाँचा, अवधि, नविकरण दस्तुर तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५. संगठित संस्था मानिने :

(१) यस ऐन अन्तर्गत दर्ता भएको प्रत्येक संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारीवाला स्वाशासित र संगठित संस्था हुनेछ । सो संस्थाको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ ।

(२) संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र वेचविखन गर्न सक्नेछ ।

(३) संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न सक्नेछ र सो उपर पनि सोहि नामबाट उजुर लाग्नेछ ।

६. संस्थाको सम्पत्ति :

(१) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको विधान विरुद्ध संस्थाको कुनै सम्पत्ति दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा गाउँकार्यपालिकाले त्यस्तो सम्पत्ति दुरुपयोग गर्ने, कब्जा वा रोक्का राख्नेबाट लिई संस्थालाई फिर्ता बुझाई दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम संस्थाको सम्पत्ति फिर्ता गर्ने गरि गाउँ कार्यपालिकाले गरेको कारवाहिमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले ३५ दिन भित्र जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पुनरावेदन परेमा जिल्ला अदालतको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम उजुरी परेमा गाउँपालिका अध्यक्षले आवश्यक छानविन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न टोलीगठन गर्नुपर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको टोलीको प्रतिवेदन अध्ययन गरी गाउँपालिका अध्यक्षले दोषीमाथी मुद्दा चलेमा कार्वाही गर्न सक्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम कार्वाही गर्न गरिएको निर्णय उपर चित्त नबुझे जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सकिनेछ ।

(७) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको कुनै सम्पत्ति वा लिखित प्रतिष्ठा विरुद्ध कुनै अपराध वा विराम गरेमा संस्था वा संस्थाको कुनै सदस्यले गाउँपालिका समक्ष उजुरी दिन सक्नेछ ।

७. अघि दर्ता नभई स्थापना भएका संस्थाले दर्ता गर्ने : यो ऐन प्रारम्भ हुन भन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता नभई स्थापना भई रहेका संस्थाले पनि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तिन महिना भित्र यो ऐन बमोजिम दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

८. संस्थाको उद्देश्यहरुमा हेरफेर :

(१) संस्थाको उदेश्यहरुमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा सो संस्थालाई कुनै अर्को संस्था गाभ्न उचित देखेमा सो संस्थाको प्रवन्ध समितिले तत्सम्बन्धी प्रस्ताव तयार गरी सो प्रस्ताव उपर छलफल गर्न संस्थाको विधान बमोजिम साधारण सभा बोलाउनु पर्नेछ।

(२) साधारण सभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरुले प्रस्तावमा समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव

साधारण सभाबाट पारित भएको मानिनेछ तर सो प्रस्ताव लागू गर्न गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।

९. **हिसाबको विवरण पठाउनु पर्ने :** प्रवन्ध समितिले सामाजिक परिक्षण गरि आफ्नो संस्थाको हिसाब आफूले नियुक्ति गरेको कुनै अधिकृत वा पदाधिकारीद्वारा जाँच गराउन सक्नेछ ।

१०. **हिसाब जाँच गर्ने :**

(१) गाउँपालिकाले आवश्यक देखेमा संस्थाको हिसाब आफूले नियुक्ति गरेको कुनै अधिकृत वा पदाधिकारीद्वारा जाँच गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हिसाव जाँच गराए वापत गाउँपालिकाले हिसाब जाँचबाट देखिन आएको संस्थाको मौज्दात रकमको सयकडा पाँच प्रतिशत नबढाई आफूले निर्धारित गरेको दस्तुर असुल गरी लिन सक्नेछ ।

(३) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्रहरु वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु संस्थाको पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) हिसाव जाँच गर्ने अधिकृतले गाउँ कार्यपालिकाले तोकेको म्याद भित्र हिसाब जाँचको प्रतिवेदन कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ र सो प्रतिवेदनको आधारमा संस्थाको कुनै सम्पत्ति सो संस्थाको कुनै पदाधिकारी वा सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना, नोक्सान दुरुपयोग गरेको छ भन्ने कार्यपालिकालाई लागेमा त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानि नोक्सानी असुल गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

तर प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्धा चलाउन लगाउनेछ ।

११. निर्देशन दिने : संघीय वा प्रादेशिक सरकारले संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

१२. दण्ड सजाय :

(१) दफा ३ बमोजिम दर्ता नगराई संस्था स्थापना गरेमा वा दफा ७ बमोजिम दर्ता नगरी संस्था संचालन गरेमा त्यस्ता संस्थाको प्रवन्ध समितिको सदस्यहरुलाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले जनही रु.दस हजार रुपैयासम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

२) दफा (९) बमोजिम हिसाबको विवरण नपठाएमा प्रवन्ध समितिका सदस्यलाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले जनही तीन हजार रुपैयासम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ । तर कुनै सदस्यले दफा ९ उल्लंघन हुन नदिन सकभर प्रयत्न गरेको थियो भन्ने संतोषजनक हुने प्रमाण पेश गर्न सकेमा निजलाई सजाय गरिने छैन ।

३) दफा (१०) को उपदफा ३ बमोजिम हिसाब जाँच गर्ने सम्बन्धी अधिकृत वा पदाधिकारीले मागेको विवरण तथा कागज पत्रहरु वा सोधेको प्रश्नको उत्तर नदिने सम्वन्धित पदाधिकारी सदस्य वा कर्मचारीलाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले एक हजार रुपैयासम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

४) दफा ८ वमोजिम कार्यपालिकाको स्वीकृती नलिई संस्थाको उद्देश्यमा हेरफेर गरेमा वा अर्को संस्थासँग गाभेमा वा संस्थाले आफ्नो उद्देश्यको प्रतिकुल हुने गरी काम कारवाही गरेमा वा संघीय वा प्रादेशिक सरकारले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा कार्यपालिकाले त्यस्तो संस्थाको दर्ता निलम्वन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१३) **पुनरावेदन** :दफा १२ वमोजिम कमल गाउँपालिकाको कार्यपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गरेको अन्तिम निर्णय उपर ३५ दिन भित्र तोकिएको अदालतमा पुनरावेदन दिन सकिनेछ ।

१४. संस्थाको विगठन र त्यस्को परिणाम :

१) संस्थाको विधान वमोजिम कार्य संचालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवश संस्था विगठन भएमा त्यस्तो संस्थाको जायजेथा गाउँकार्यपालिकामा सर्नेछ ।

२) उपदफा १ बमोजिम विगठन भएको संस्थाको दायित्वको हकमा सो संस्थाको जायजेथाले थामेसम्म यस्तो दायित्व गाउँ कार्यपालिकाले व्यहोर्ने छ ।

१५. **नियम वनाउने अधिकार** : यस ऐनको उद्देश्य कार्यन्वयन गर्न गाउँ कार्यपालिकाले नियम वनाउन सक्नेछ ।

१६. **अधिकार प्रत्यायोजन** : यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत वनेको नियम वमोजिम प्राप्त अधिकारहरु मध्ये सबै वा कुनै अधिकार कार्यपालिकाले कुनै पदाधिकारी वा कुनै अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

१७. **अन्य नेपाल ऐन वमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नुपर्ने :** कुनै संस्थाको दर्ता वा स्थापना गर्ने सम्वन्धमा अर्को नेपाल ऐनमा छुट्टै व्यवस्था भएकोमा यस ऐन मा अन्यत्र जुन सुकै कुरा लेखिएको भएतापनि त्यस्तो संस्था सोही ऐन बमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नुपर्ने छ ।

१८. खारेजी र वचाउ :

(१) संघीय वा प्रादेशिक व्यवस्थापिकाले निर्माण गरेको कानून विपरीत भएका दफा सोही अनुसार परिमार्जन हुने छन् ।

(२) यस कानूनलाई प्रतिस्थापन हुने गरी अर्को कानून बनेर लागु नभएसम्म यसै कानून अनुसार भए गरेको मानिनेछ ।

(३) संघ संस्था दर्ता ऐन २०३४ अनुसार दर्ता भई कमल गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र कार्यक्षेत्र रहने गरी गठन, संचालन भइरहेका संघ संस्था यसै ऐन अनुसार दर्ता भएको मानिनेछ ।

आज्ञाले,
सुवास श्रेष्ठ
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत